

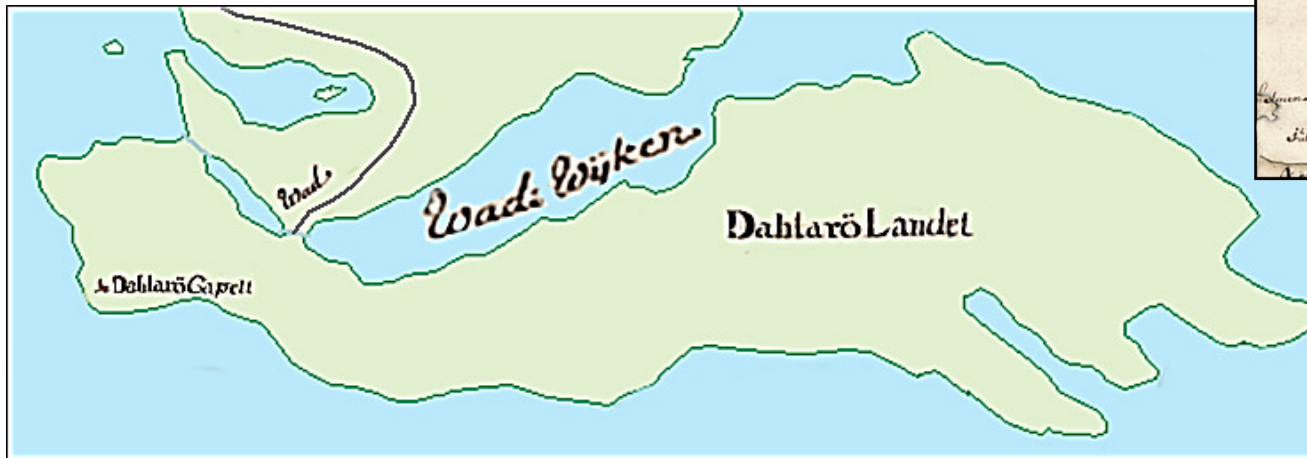

Dalarö kanal

Namnet Dalarö - "Dalernsund"

- finns nedtecknat redan i danske kung Valdemars seglingsbeskrivning på 1200-talet.

Dalernsund har tolkats som det sund som på medeltiden gick mellan Dahlarö Landet och fastlandet. Idag finns det en grävd kanal på samma plats som det gamla sundet. På 1600-talskartan syns att sundet har grundat upp och att det sydost om Sandemar finns en vik, som idag består av ett våtmarksområde. Denna vik kan vara en av de möjliga medeltida hamnarna runt Dalarö, förutom Sandemar och själva sundet. Det är troligt att sundet med tanke på strandförskjutningen åtminstone var farbart under medeltiden, men att det under slutet av medeltiden eller under 1500-talet grundades upp.

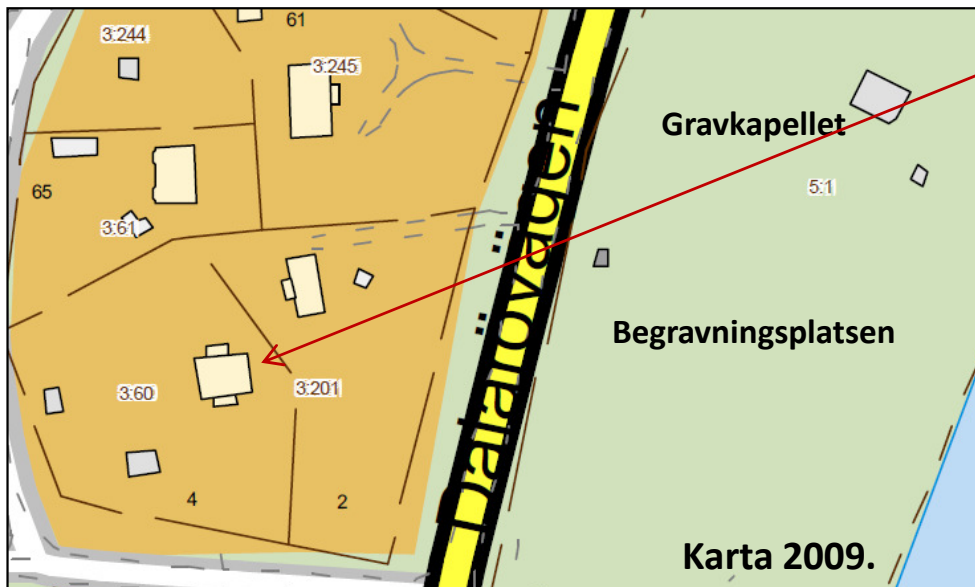
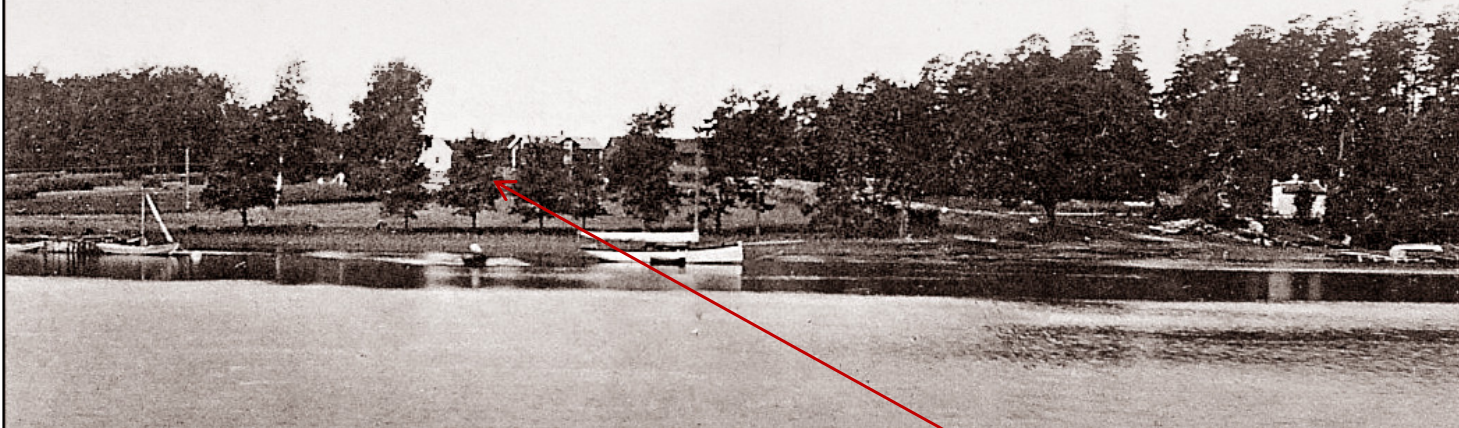
Förenklad karta från 1719: Här syns att landhöjning gjort att farleden Dalersund inte längre är farbar. Landhöjningen sedan 1200-talet är drygt 4 meter.

Läs mer om Valdemars farled 1400 →
i DHF:s bildanalys A357:

Dalarö.
Motiv från Vadeviken.

Bild från 1905 som visar att området
mellan gården Vadet och Dalarö tätort var
täckt av stora vattenmängder.
Kallad Vadegolén / Jölen.

Gården Vadet. Läs mer om Vadet i DHF:s bildanalys A360.

Vadegölen / Jölen var den långsträckt vattensamling som på längre och kortare sträckor bredde ut sig mellan nuvarande Vadviken och Askfatshamnen. Genom att låta gräva ut sträckan skapades Dalarö kanal.

I bakgrunden t. v. syns gården Vadet, bild tagen före 1938.

1934 beslöt Dalarö kommunalnämnd att söka bidrag för behövliga åtgärder och **1935** kunde Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen presentera ett förslag som enhälligt antogs samma år. Regeringen beviljade därefter pengar och **1936** kunde arbetena påbörjas.

Karta från 1911

Kanal- och hamnanläggningen i Dalarö.

Början göres med vågbrytaren i Askfatet.

De nya kanal- och hamnanläggningarna i Dalarö komma nu i och med att regeringen anvisat ett belopp av 32 300 kr. omedelbart att påbörjas. Hela arbetet har beräknats kosta 172 000 kr. varav Dalarö kommun bidrar med 17 200 kr.

Dalarö som är starkt utsatt för vind och sjö speciellt från västsydväst och nordnordost, har hitills saknat tillfredsställande hamnar, ett förhållande som varit särskilt kännbart, då botten erbjudit dålig ankargrund. Samhället är inköps- och avsättningsort för en vidsträckt del av skärgården, och man beräknar att 45-50 fiskebåtar regelbundet återkommer med strömming och annan fisk. Som det betydande djupet kring de yttre stränderna gör det omöjligt att här till rimligt pris anlägga en hamn, har man måst söka en lämplig plats på annat håll. Det är nu meningen att de i Schweizerdalen befintliga gölarna medels en kanal skall bindas dels öster ut med Vadviken, dels västerut med Askfatet. Kanalen skall ha ett djup av 2 meter, med en bottenbredd av 3 och en bredd i vattenlinjen av 11 meter. Vid kanalens västra del bygges en gångbro med 3 meters fri segelhöjd och en broöppningsbredd på 5-6 meter.

Vid hamnen i Askfatet bygges en vågbrytare med kaj av 60 m:s längd och en 90 meter lång förtöjningsbrygga. Det är just denna detalj av arbetet, som med de nu av regeringen beviljade medlen kommer att påbörjas. Anläggningen i sin helhet väntas för Dalarö få icke endast praktisk betydelse. Gölarna i Schweizerdalen och sumpmarkerna över huvud taget har ju varit ganska osunda företeelser, och vackert byggd kanal kan ju tillföra trakten betydande skönhetsvärden.

Tidningsartikel från 1936-01-26. Kanal- och hamnanläggningen i Dalarö.

De nya kanal- och hamnanläggningarna i Dalarö kommer nu i och med att regeringen anvisat ett belopp av 32 300 kr. omedelbart att påbörjas. Hela arbetet har beräknats kosta 172 000 kr. varav Dalarö kommun bidrar med 17 200 kr.

Dalarö som är starkt utsatt för vind och sjö speciellt från västsydväst och nordnordost, har hitills saknat tillfredsställande hamnar, ett förhållande som varit särskilt kännbart, då botten erbjudit dålig ankargrund. Samhället är inköps- och avsättningsort för en vidsträckt del av skärgården och man beräknar att 45-50 fiskebåtar regelbundet återkommer med strömming och annan fisk. Som det betydande djupet kring de yttre stränderna gör det omöjligt att här till rimligt pris anlägga en hamn, har man måst söka en lämplig plats på annat håll. Det är nu meningen att de i Schweizerdalen befintliga gölarna medels en kanal skall bindas dels öster ut med Vadviken, dels västerut med Askfatet. Kanalen skall ha ett djup av 2 meter, med en bottenbredd av 3 och en bredd i vattenlinjen av 11 meter. Vid kanalens västra del bygges en gångbro med 3 meters fri segelhöjd och en broöppningsbredd på 5-6 meter.

Vid hamnen i Askfatet bygges en vågbrytare med kaj av 60 m:s längd och en 90 meter lång förtöjningsbrygga. Det är just denna detalj av arbetet, som med de nu av regeringen beviljade medlen kommer att påbörjas. Anläggningen i sin helhet väntas för Dalarö få icke endast praktisk betydelse. Gölarna i Schweizerdalen och sumpmarkerna över huvud taget har ju varit ganska osunda företeelser, och vackert byggd kanal kan ju tillföra trakten betydande skönhetsvärden.

Utgrävningen skedde med hjälp av ett elevatorverk med sina skopor monterade i en ändlöst band.

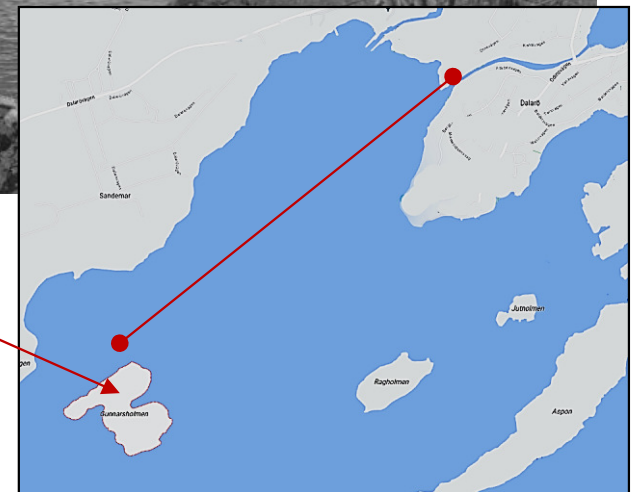

Även en pråm med skopa användes för att ta upp lera och grus.

Muddermassorna fraktades efterhand norr om Gunnarsholmen.

Den färdigställda kanalen invigdes av kronprins Gustav Adolf och kronprinsessan Louise den 21 maj 1939. Invigningsturen företog kronprinsparet i den då 81-årige fiskaren Albert Sandbergs motorbåt.

Kronprins Gustav Adolf i samtal med ordsbor.

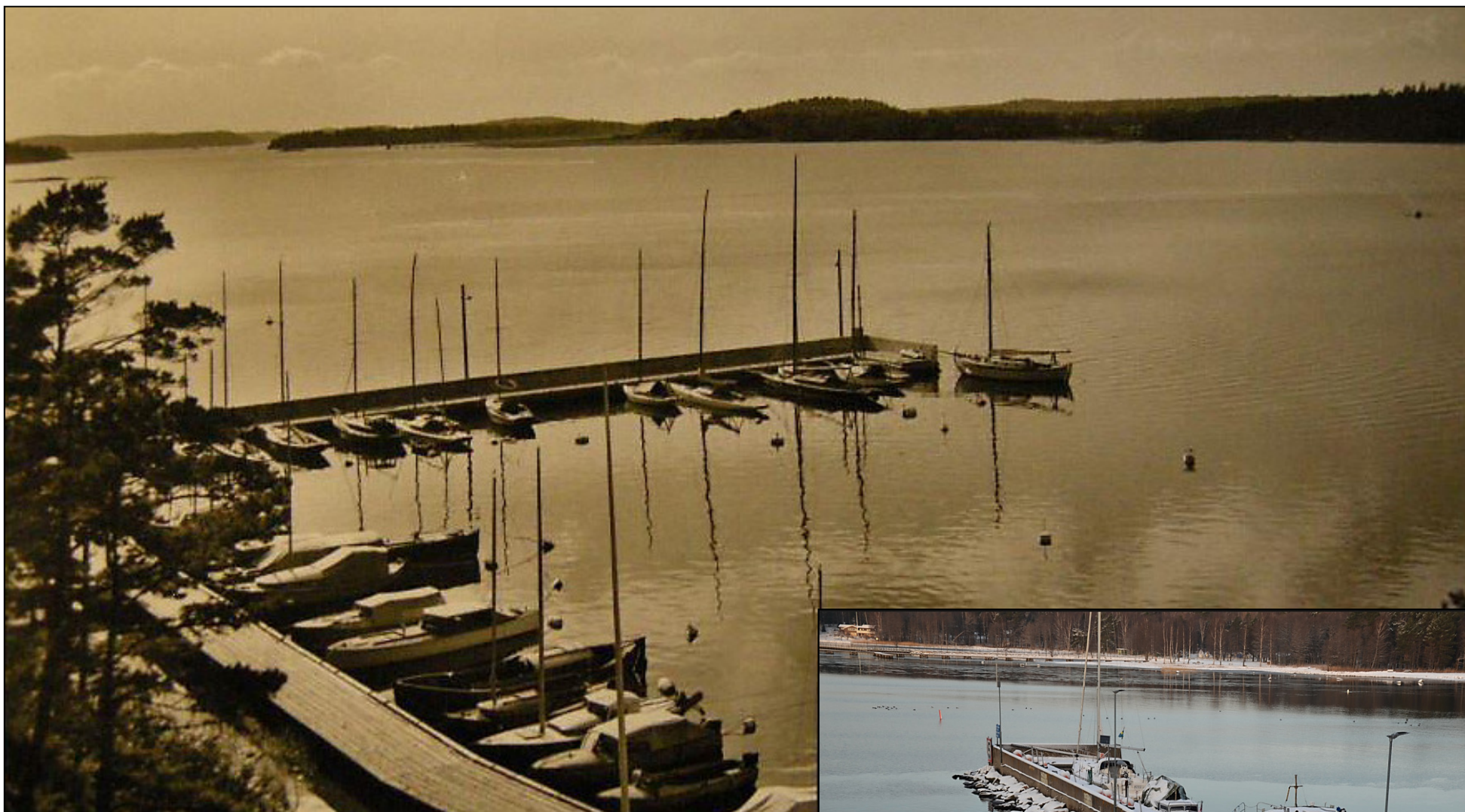

Kanalen sträcker sig från Vadviken till båthamnen i Askfatshamnen vid Sandemarsfjärden är ca 800 m lång, 5 meters bredd som smalast och 1,4 m djup. (Vid medelvattenstånd)
Dalarö kanal utgör nu en gräns mellan centrala Dalarö och Schweizerdalen och kanalen korsas av en bro för bil- och busstrafik samt en gångbro.

Piren i Askfatshamnen byggdes i samband med anläggning av Dalarö kanal och skyddar hamnen mot sydliga vindar.

Bild från 1950-talet och från 2016.

Askfatshamnen 1959.

På 1940- och 1950-talet fanns det en bensinstation i Askfatshamnen, den konkurrerade med macken i Fiskarhamnen. Bensinstationen i Askfatshamnen ägdes av Dalaröbröderna Evert och Erik Jansson.

Bensinstationen i Askfatshamnen sedd ut mot Sandemarsfjärden.

Bild från 1940-talet.

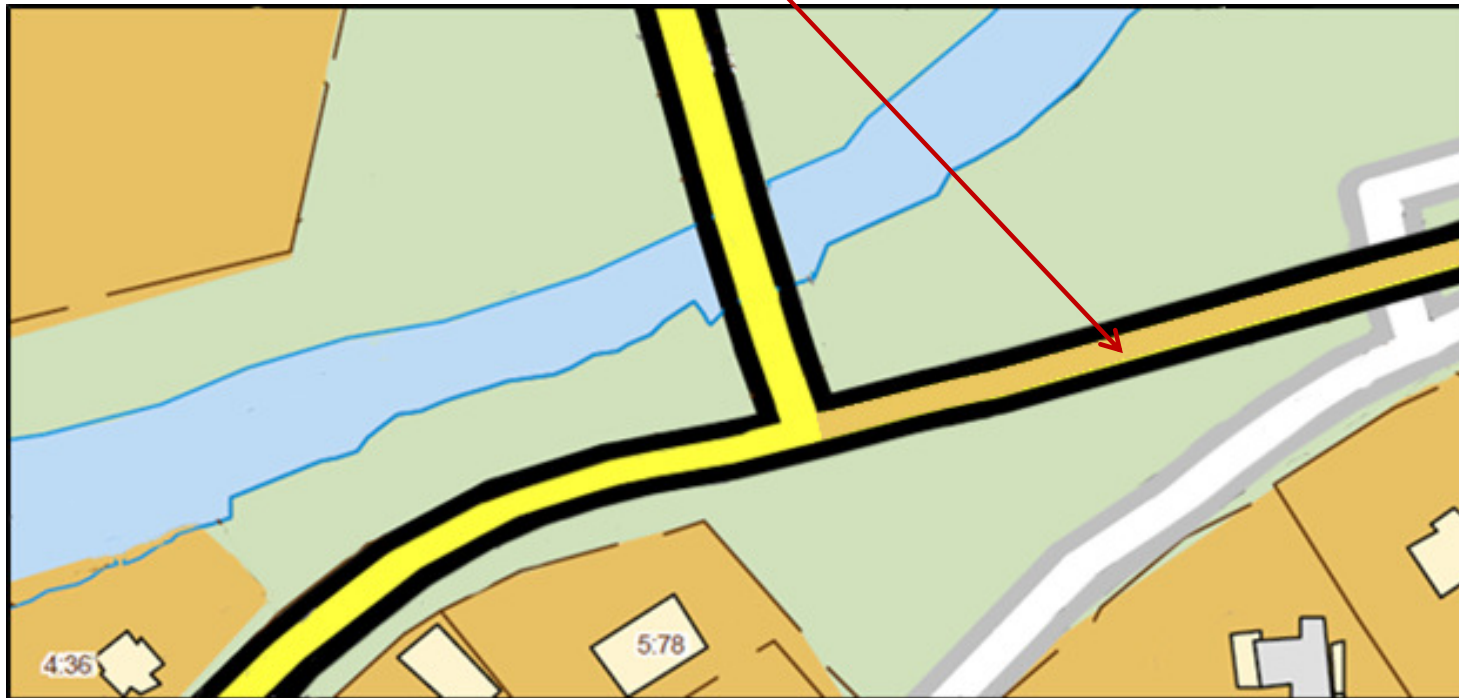
**Tidigare fanns det en gästbrygga
invid den gamla bron.**

**Gästbryggan försvann då
Smådalarövägen byggdes och det
blev en ny bro.**

Gästbryggan invid gamla bron.

1989 anläggs en ny vägsträcka från kanalbron mot Smådalarö, nu behöver genomfartstrafiken inte längre köra Baldersvägen för att ansluta till vägen mot Smådalarö. En ny bro byggdes också över kanalen väster om den gamla bron.

Karta från 2009

Anläggning av den nya vägsträckan mot Smådalarö, se DHF:s bildanalys nr 2802.

Den gamla gångbron över kanalen behövde ersättas av en ny bro 2008.

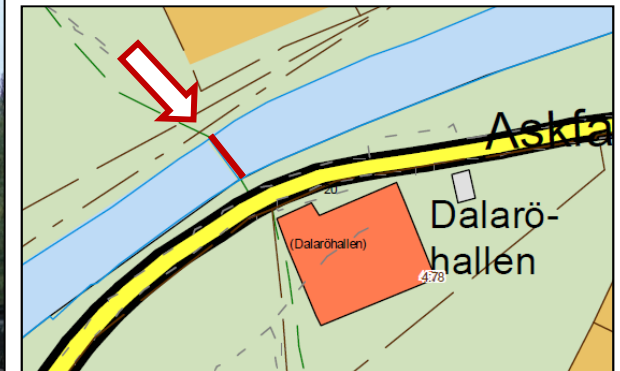
Den gamla gångbron var då hårt angripen av rost.

**Brospannet lyfts på plats,
2008-09-02.**

På bilden ovan syns både den gamla och den nya bron.

Den nya bron av trä vägde 12 ton och lyftes på plats av en av Stockholms största mobilkranar och motvikt på kranen var 38 ton.

Kostnad för brospannet var 600.000:-.

Största svårigheten vid transporten var att runda hörnan Odinsvägen – Askfatsvägen med ett så långt släp. Det var trångt mellan skyltar, häckar och en belysningsstolpe, men tack vara skicklig förare och ställbara hjul på trailern kom ekipaget runt vägkröken.

Bron passades vid lyftet in mot redan förberedda landfästen.

Dalarö kanal på 1950-talet

Längst bort på bilden syns vägbron över kanalen, med Dalarövägen t.v. Till höger efter bron ansluter Odinsvägen som leder mot centrala Dalarö.

Huset längst bort t.h. är Odinsvägen 47, Dalarö 4:36, och det närmare liggande huset är Odinsvägen 45, Dalarö 4:35, som nu är rivet och ersatt med ett nybyggt hus 2011.

På 1950-talet var det bara träbåtar som låg längs kanalsidan.

Den första plastbåten tillverkades i USA i början av 1940-talet, först drygt ett decennium senare slår plasten igenom i Sverige.

1954 byggdes den första på Kordaverken på Orust, men överbyggnaden var i trä.

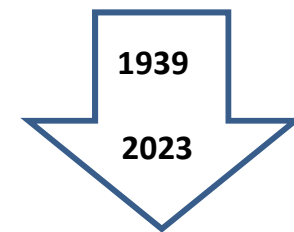

Piren totalrenoveras 2018.

**På följande sidor finns lite om verksamhet och platser invid kanalen.
En del har försvunnit och nytt har tillkommit genom åren.**

Innan kanalen byggdes så låg det en dansbana vid Vadviken.

Bild från 1920.

Karta från 1925.

Här låg den gamla dansbanan de år den var förlagd till Vadvikens södra spets.

Dansbanan ansågs störa den närliggande begravningsplatsen så den flyttades till Schweizerdalen.

Dalarögaraget med det utbyggda mittpartiet för att kunna få plats med bussens gengasaggregat.

Svibergs bussgarage på landsidan nära kanalbron och begravningsplatsen.

Garaget byggdes år 1930 av droskägare Knut Sviberg.

Bussarna som gick på Dalarö stationerades i detta garage för att slippa tomkörning tillbaka till bussgaraget i Handen.

År 1991 revs byggnaden.

Numera har Haninge kommunen en uppställningsplats för sitt material och fordon här.

Askfatshamnen ligger vid Dalarö kanals södra utlopp är en väl skyddad hamn för vindar och vågor. Djupen i hamnen varierar mellan 2-4 meter. Här finns sedan 1947 Dalarö Båtklubb, med platser för medlemmarnas båtar och gästbryggor för ca 40 båtar.

Askfatshamnen 2023.

Här finns bistro "Solsidan", en minigolfbana, seglarskola, idrottshall, uthyrning av kajaker och på sommaren nyttjas båtuppställningsplatserna som parkering.

Verksamhet och platser invid kanalen 2023.

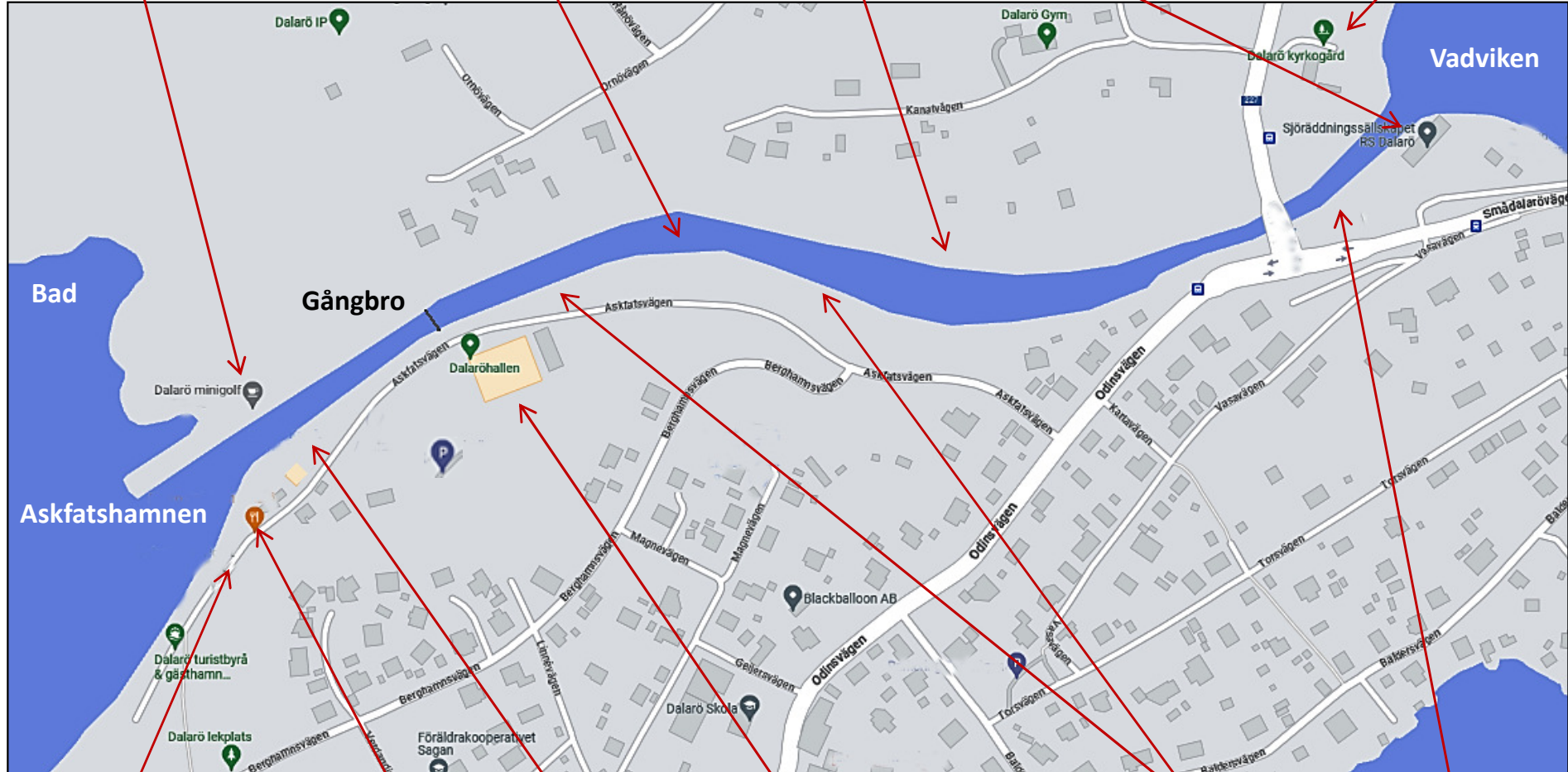
Promenadväg
längs kanalen.

Begravningsplats
anlagd 1871.

Dalarö minigolf
etablerad 2010.

Dalarö kanal
invigd 1939.

Dalarö sjöräddningsstation
invigd 2013.

Gångbro

Bad

Askfatshamnen

Vadviken

Bistro Solsidan
etablerad 2011.

Dalaröhallen
invigd 2006.

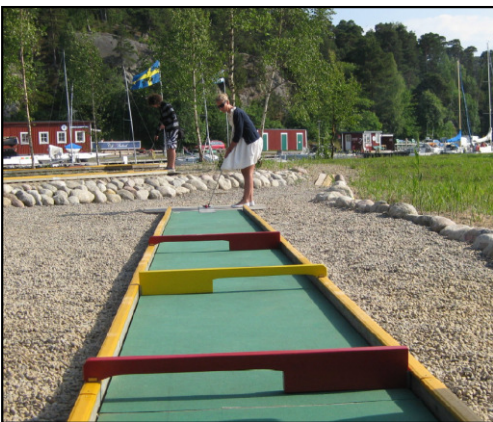
Båtplatser längs
kanalsidan.

Dalarö båtklubb med gästhamn
etablerad 1947.
Nu med informationscentrum.

Dalarö kajakuthyrning
etablerad 2004.

Anläggning för
sophantering.

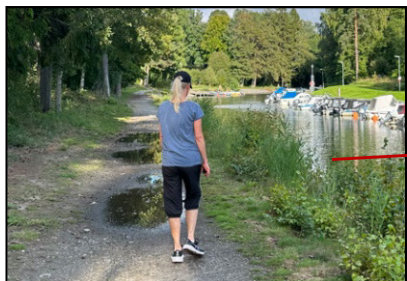
Minigolfen.

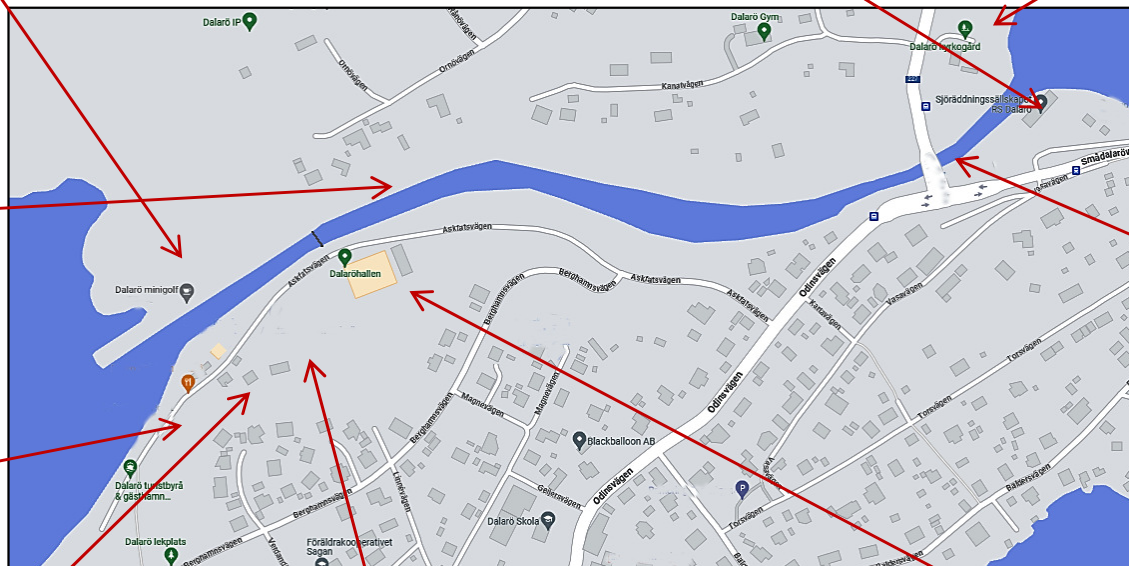
Sjöräddningsstationen Dalarö.

Gravkapellet.

Promenadväg.

Bilbron.

Dalarö båtklubb.

Kajakuthyrningen.

Dalaröhallen.

Bistro Solsidan.

Se även DHF:s bildanalys:

- 954 Askfatshamnen 1959.
- 4879 Gamla vägbron över kanalen 1987.
- 4757 Vadviken 1905.
- 304 Personen Alfred Sandberg och invigning av kanalen.
- 8003 Ny gångbro över kanalen 2001.
- 2662 Gångbron över kanalen 1950.
- A357 Kung Waldermars farled 1400 →.
- 956 Dalarö kanal 1950-talet.
- 3472 Dalarögaraget vid kanalen.
- 3366 Gölen före 1938.
- 3347 Dans/nöjesparken vid kanalen 1920-talet.
- 214 Dalarö kanal.
- 4003 Vägen till Schweizerdalen 1905.
- 222 Bensinstationen vid Askfatshamnen.

Månadens bild januari 2009 och april 2011 = Invigningen och muddringen.
Redovisning SC285B. = Ny gångbro över Dalarö kanal 2008.
Shimmyn december 2007 = Dansbanan vid Vadviken.

Sammanställt 2023.

Avslutning.
Några bilder från 2000-talet på nästa sida.

